

Kurzy společného základu

REFORMA SPOLEČNÉHO ZÁKLADU

Reforma společného základu byla vedle realizované reformy doktorského studia jedním z hlavních bodů programu děkanky Mirjam Fried. Dotýká se obecnějšího problému společné výuky, což znamená výuky zajišťované pro více oborů. Kurzy společného základu představují společnou výuku v užším slova smyslu, totiž ve smyslu užší *profilace absolventa* celé fakulty, nikoli jen jejích oborově spřízněných částí. Jako takový byl vlastní návrh vázán na průběžnou diskusi několika obecných otázek, totiž:

1. Co dělá soubor oborů aktuálně vyučovaných či vyučováníhodných na FF UK fakultou, a to konkrétně fakultou filosofickou?
2. Co FF UK odlišuje od ostatních fakult UK, zvláště fakult sociálněvědné a humanitní orientace?
3. Jaké jsou v této oblasti relevantní zkušenosti z civilizovaného světa?

Základní materiál návrhu reformy společného základu (dále zpravidla jen „návrh“), který na tyto otázky stručně reaguje a otevírá tak prostor pro jejich další diskusi, byl vypracován komisí ve složení: doc. Vojtěch Kolman (předseda), dr. Renata Landgráfová, prof. Petr Bílek, doc. Petr Zemánek, dr. Eva Lehečková, dr. Jakub Jirsa. Výsledný text návrhu lze nalézt zde: [Reforma SZ](#).

Po schválení kolegiem děkanky (5. 1. 2016) byl návrh podobně jako v případě reformy doktorského studia široce diskutován: byly do něj promítnuty studentské evaluace z několika předchozích let, byl projednán na studijní komisi dne 12. 2. 2016 a byl rozeslán k připomínkování vedoucím základních součástí dne 15. 3. 2016. Jejich připomínky byly vypořádány a toto vypořádání rozesláno vedoucím základních součástí dne 5.

7. 2016, viz zde: Pripominky_k_reforme_SZ_a_odpovedi_na_ne. Zároveň byl vedoucím základních součástí rozeslán rozpis nejbližších kroků, které budou v rámci reformy podniknuty a které se týkají studijních plánů, viz zde: Reforma SZ – konkrétní kroky. O některých změnách, které se dotknou již i stávajících studentů, byli tito studenti informováni e-maily v polovině září 2016, viz zde: Reforma společného základu – dopad na stávající studenty.

Návrh sám nemá charakter definitivního dokumentu, ale jedná se úmyslně o první z dalších kroků, které bude třeba provést a kontinuálně provádět. Sama reforma nemůže být chápána jako jednorázový akt, ale jako neuzavřený proces, pro nějž musí být na fakultě – stejně jako pro jakoukoli mezioborovou spolupráci – průběžně vytvářeny vhodné podmínky. Jedním z prostředků, jenž první kroky takto pojaté reformy umožní, jsou programy OP VVV, z nichž bude v letech 2017-2018 financováno pilotování nových forem či typů kurzů do společného základu zařazených.

KONKRÉTNÍ KROKY VEDOUcí K REFORMĚ

1. Tělesná výchova

Z hlediska profilu absolventa se jedná jednoznačně o volitelný předmět v rámci společné nabídky předmětů. Je třeba směřovat k tomu, aby tato nabídka byla bohatá, dobře personálně i infrastrukturně zajištěná, jak je tomu v západních zemích. Předpokládá se, že v budoucnu převezme celou organizaci kurzu rektorát. Jelikož zařazením TV do volitelných předmětů se nezmění profil absolventa, může být jeho vyřazení z nabídky promítnuto již do stávajících akreditací. Podpora tělesné výchovy ze strany fakulty bude nadále probíhat jednak zvýšenou kreditovou dotací volitelných kurzů.

Konkrétní podniknuté či plánované kroky jsou tyto:

- Předmět byl ze společného základu vyškrtnut, a to se zpětnou platností.
- Základním součástí bylo nabídnuto, aby v případě, že to

uznají za vhodné, nechaly ve svých plánech tělesnou výchovu jako povinnou.

- V rámci volitelných předmětů budou všem kurzům tělesné výchovy zvýšeny kredity z 1 na 2 kr., resp. na 3. kr. v případě čtrnáctidenních pobytových kurzů.
- Bude zajištěna propagace těchto kurzů v období zápisu předmětů.

2. Cizí jazyk

Jelikož jazyková závislost a senzitivita vůči jazyku je pro humanitní vědy typická jak ve výuce, tak ve vědě, kde neplatí např. jednostranné omezení na angličtinu jako univerzální médium, je z hlediska profilu absolventa podstatné systematicky podporovat jazykovou vzdělanost jako samostatný cíl. Stávající povinnost jednoho cizího jazyka bylo proto rozhodnuto rozšířit na jazyky dva, kdy druhý by byl požadován pouze v pasivní formě, tj. v čtenářském, nikoli v konverzačním modu, a mohl by v principu zahrnovat i klasické a jiné jazyky. Pro filologické obory by byla tato povinnost saturována jiným výběrovým předmětem.

Konkrétní podniknuté či plánované kroky jsou tyto:

- Zkouška z cizího jazyka zůstává součástí společného základu, dojde nicméně k zásadní změně v tom, že bude **zrušeno rozlišení mezi zkouškami B2+ (6 kreditů) a B2- (4 kredity)**.
- Namísto toho **bude zavedena nová jednotná zkouška B2 za 5 kreditů**, jež svou obtížností bude zhruba uprostřed mezi původními zkouškami. Důvodem tohoto sjednocení je jednak usnadnění uznávání jazykových zkoušek získaných jinde, jednak i srozumitelnosti úrovně zkoušky navenek (rozlišení +/- není standardní součástí evropského referenčního rámce).
- Dojde k **omezení nabídky jazyků na angličtinu, němčinu a francouzštinu**, tj. na tři základní jazyky mezinárodní akademické komunikace, jejichž znalost by měla

absolventům FF UK umožnit prezentovat a komunikovat na mezinárodních konferencích a rovněž se orientovat v relevantní mezinárodní literatuře. Toto zúžení bude nicméně realizováno až v nových akreditacích.

- Bude vytvořena zkouška z akademického čtení za 3 kredity, kterou Jazykové centrum začne nabízet od ZS 2016/17. Její náplň bude víceméně odpovídat čtecí části zkoušky B2. Přípravné kurzy akademického čtení začne Jazykové centrum nabízet od akademického roku 2017/18.
- Tato zkouška bude povinnou součástí společného základu, tj. všichni absolventi by měli ovládat alespoň dva cizí jazyky, jeden aktivně, druhý alespoň na úrovni akademického čtení. Tato změna bude nicméně implementována až pro nové akreditace. Rozsah jazyků zde bude ponechán volněji na rozhodnutí oborů: standardem budou opět angličtina, němčina a francouzština, v úvahu ale bude přicházet i ruština či španělština, popř. v odůvodněných případech italština, latina či další jazyk.
- Některé obory již nyní rozhodly zkoušku z akademického čtení se zpětnou platností do svých plánů zavést namísto někdejší zkoušky z *Cizího jazyka II* B2+/-.

3. Filosofie

Z hlediska profilu absolventa odpovídá existence filosoficky či filosoficko-filologicky orientovaného kurzu ve společném základě potřebě kurzu propojujícího rozličné oborové oblasti, jak plyne přímo z ideje univerzity, resp. ideje svobodného vzdělání. V tuto chvíli existuje ustanovená tradice s organizací kurzu na bázi spolupráce několika základních součástí, včetně systému evaluací a jejich vyhodnocování. Organizačně je doporučeno průběžně testovat další modely výuky, a to i tak, aby bylo část kurzu (1 semestr) možné pořádat po menších skupinách, které umožňují diskusi a intenzivnější práci se studentem, zejména v oblasti interpretace vhodných textů. Při zohlednění příslušných

specifik by mohl být dále zohledněn model výuky „Velkých knih“ a další modely etablované na západních univerzitách. Předpokládá se, že část výuky (1 semestr) by dále probíhala jako dosud formou přednášky na obecné, „zastřešující“ téma.

Konkrétní podniknuté či plánované kroky jsou tyto:

- Od akademického roku 2017/18 se namísto dvousemestrálních kurzů za 6 kr. začnou nabízet jednosemestrální kurzy za 3 kredity (student pak bude muset splnit dva).
- Další změny se budou týkat konkrétní nabídky přednášek a směřování části výuky k seminární formě. Zde půjde o změny dlouhodobé, které nebudou mít dopad na studijní plány. Rozdělení kurzu na dva semestrální kurzy je prvním krokem, jak tyto změny umožnit.
- Pilotní podoby možností dalšího rozvoje kurzů budou testovány v rámci řešení projektů OP VVV.

4. Proseminář akademické práce

Jako *praktický* doplněk *teoreticky* orientovaného kurzu společného základu byl nově do společného základu zařazen kurz typu základů akademického psaní, obecně tedy seminář akademické práce zaměřený na metody práce humanitních oborů. Zde existují pouze dílčí zkušenosti jednotlivých oborů, a to jak v oblasti náplně, tak v oblasti realizace. Obojí je třeba dále rozpracovat. V tomto typu kurzu je intenzivní spolupráce se studentem fakticky nutná, lze tedy zvažovat a postupně zavést různé možnosti, jak by studenti mohli přispět k samotné organizaci kurzů.

Konkrétní podniknuté či plánované kroky jsou tyto:

- Bude zaveden nový celofakultního *Proseminář akademické práce*, který studentům FF UK poskytne úvodní seznámení s principy odborné činnosti v oblasti humanitních a sociálních věd včetně metod vědecké práce, základů kvalitativní a kvantitativní metodologie či základů

odborného psaní a prezentace výsledků vědecké práce s přihlédnutím k jejímu etickému rozměru.

- Tvorba tohoto prosemináře bude dlouhodobou záležitostí, která zabere několik let. Příprava se bude odehrávat v úzké spolupráci s obory. Cílem bude společný proseminář připravovat tak, aby oborovým seminářům nekonkuroval, ale umožnil jim naopak v některých oblastech ulehčit situaci a více rozvíjet právě oborově specifické stránky vědecké práce. V rámci přípravy prosemináře bude proto ve spolupráci s jednotlivými obory provedena rozsáhlá a podrobná analýza obsahu oborových proseminářů a teprve na jejím základě bude navržena podoba celofakultního semináře tak, aby pro oborové semináře nebyla konkurencí, nýbrž podporou.
- Proseminář bude zároveň prvním testujícím případem pro celkovou koncepci společné výuky a organizaci příslušného centra. Jelikož se proseminář s novým pojetím společného základu bude teprve utvářet, bude povinně zařazen až do nových akreditací, nikoli do akreditací stávajících.